

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Скопје, 05.10.2007 година

Заклучоци и препораки од вонредната седница на НСП одржана на ден 05.10.2007 година

1. Прашања на банките во врска со имплементацијата на новиот Закон за платен промет.

Во врска со прашањата на банките Советот ги сублимираше истите и ги донесе следните заклучоци:

(Заклучоци по однос на прашања од Стопанска банка АД Битола и Охридска банка АД Охрид)

- 1.1. За уплата на сопствен штеден влог - потребно е отворање на трансакциона сметка (во понатамошниот текст скратено:ТС), бидејќи се работи за уплата (плаќање) кон банката врз основа на договорот за штедење/орочување со таа банка, заради што уплатата прво треба да се евидентира на ТС па потоа да се пренесе на соодветната сметка за штеден влог или депозит за кој склучиле договор.
- 1.2. За уплата на тековна сметка (или сметка поврзана со дебитна картичка) - тековната смета е ТС на која може да биде поврзана и дебитната картичка во зависност од Договорот помеѓу клиентот и банката и се користи за директно плаќање, а ако дебитната картичка не е поврзана со тековната сметка повторно има третман на трансакциска сметка бидејќи од нејзе клиентот директно плаќа согласно условите од договорот.
- 1.3. За уплата на кредитна картичка - е исто што и уплата на рата по кредит и не може да се уплаќа директно "на кредитна картичка". Картичката треба да е поврзана со некоја ТС и уплатата мора да оди преку ТС, бидејќи по користени кредитни картички долгот према третите лица е платен од банката а со уплатата клиентот го плаќа кредитираниот износ по картичката, повторно согласно условите од договорот помеѓу банката и клиентот за кредитна картичка.
- 1.4. За уплата на рата по кредит - треба ТС
- 1.5. Уплата во ефектива за купување на девизи во ефектива- менувачкото работење е регулирано со Законот за девизно работење и не претставува платна трансакција туку се работи само за промена на видот на валутата, што значи не се евидентира преку трансакциска сметка. Доколку се работи за купување на девизи со денарски средства од сметка, тогаш нема менувачко работење и се работи за платна трансакција купопродажба на девизи за денари и мора да се евидентира преку трансакциските сметки на клиентот. Ако е само размена на готовина - не.
- 1.6. За други готовински уплати согласно спроведената анкета со повеќе централни банки ширум Европа Советот заклучи дека по дополнителните консултации со Министерството за финансии ќе бидат банките известени за истото.

Народна банка на Република Македонија

Комплекс банки б.б., 1000 Скопје, Република Македонија

Телефони: 02 3108-108 (Централа); 02 3108-282

Факс: 02 3108-357 (Централа); 02 3122-109

www.nbrm.gov.mk

- 1.7. Уплата на плата од трансакциската сметка на правното лице е плаќање и треба да се врши единствено на трансакциската сметка на физичкото лице.
- 1.8. Исплата на готови пари од штеден влог или сметка по видување - се работи за посебни договори помеѓу банката и клиентот треба да се вршат преку трансакциската сметка, т.е. тековната сметка, а банките е потребно да креираат свои политики (повеќето од нив веројатно и имаат со цел планирање на ликвидноста и ефективата во благајна), со кои секое барање за подигање во ефективата од други сметки, па макар и по видување, освен од трансакциските сметки да биде најавено барем еден ден порано и мора да помине преку трансакциската сметка.
- 1.9. Подигањето од банкомат од дебитна картичка е подигање од трансакциска сметка бидејќи е поврзана само со расположивото салдо како депозит во банката согласно уловите од договорот,
- 1.10. Подигањето со кредитна картичка е платна трансакција (плаќање) е одобрување на кредит од банката на клиентот врз основа на договор, кое банката оперативно го поврзува со бројот на кредитната партија и дозволените износи, но мора да го евидентира преку трансакциската сметка при подигањето.
- 1.11. Плаќањето преку POS терминали е плаќање на банката кон клиентите корисници на POS терминали, за сметка на клиентите на банката со кои склучила договор за дебитни/кредитни картички, заради што задолжувањата по дебитните картички банката ги симнува директно од трансакциската сметка додека по кредитните банката прво го врши плаќањето кон корисниците на POS терминалите, а наплатата на побарувањето од клиентот корисник на кредитна картичка го врши по фактура преку трансакциската сметка на клиентот.

ЗАБЕЛЕШКА: во колку се работи за клиенти на банката корисници на платежни картички кај банката, банките треба да воведат политики за блокирање на картичките бидејќи се доведуваат во ситуација да кредитираат клиенти кои се блокирани и да не се во можност да ги наплатат своите побарувања, заради што уште повеќе е потребно да бидат поврзани со трансакциските сметки

- 1.13. Уплата на камата на влог е договорна обврска на банката кон клиентот и во моментот кога каматата ќе му биде расположива на клиентот, треба да помине преку ТС, а до колку се работи за договор со кој клиентот дал траен налог за зголемување на депозитот со каматата, тогаш банката преку трансакционата сметка ги префрла средствата на депозитот или штедната книшка. Во случај на блокада, банката е должна да го извести клиентот дека средствата врз основа на камата се приписани т.е. исплатени но на трансакциската сметка
- 1.14. Преорочувањето е во зависност од договорот. Ако по истекот на рокот му се ставаат на располагање на клиентот банката ги префрла на ТС бидејќи се работи за нов договор помеѓу банката и клиентот т.е. веднаш кога ќе доспее рокот се исполнуваат условите од првиот договор за орочување, па се склучува нов договор заради што банката го гасне првиот, ги носи средствата на трансакциска сметка и согласно новиот договор ги префрла на посебната сметка за орочени влогови. Во колку со основниот договор банката и клиентот се договориле за автоматско продолжување (еден вид траен налог) тогаш банката автоматски ги префрла на ТС и веднаш ги носи на орочениот депозит, освен ако не се јави клиентот и го откаже.
- 1.13. дозволеното пречекорување се одобрени средства на клиентот по кредит од банката и може да се користат за плаќање т.е. извршување на платните трансакции, за што банката побарува од истиот согласно условите од

договорот, но не се расположиви средства за извршување на решенија за присилна наплата кое треба да се изврши од расположивите средства на клиентот а не на товар на банката (член 2 дефиниција за расположиви средства).

2. Во врска со известување на учесниците во платниот промет за состојбата и промените на нивните трансакциони сметки, Законот пропишува дека мора да има известување за секоја промена. Дали тоа ќе се дава на шалтер, во сандаче во банката или по пошта не е пропишано. Законската обврска за известување треба да биде составен дел на договорот.
4. законот ќе се применува од 01.01.2008.
5. Пријавувањето на ЕМБГ не го сретнавме во никој закон. Податоците кои се доставуваат при отварање на сметка, ќе се пропишат од страна на НБРМ, согласно со новиот закон.
6. Во врска со отказан рок на орочен депозит (поврзано со член 19) потребно е изјаснување на Министерството за финансии
7. Штедилниците не се носители на платен промет и соодветно на тоа тие се со различен третман бидејќи не може да даваат платни услуги и да заработуваат од оваа финансиска активност како и да привлечат поголем број на клиенти. Меѓутоа, се работи за законски дефинирано право и обврска кои субјекти во Македонија можат да бидат носители на платен промет, а штедилниците не ги исполнуваат законските барања и услови. Имено ако некој субјект сака да врши активности како носител на платен промет, мора да ги исполни законските барања и услови и да добие овластување. Оттаму штедилниците **не смеат да вршат платни трансакции** и соодветно на тоа немаат трансакциски сметки, а за своите производи, како и секое друго правно лице во земјата во рамки на дејноста за која е регистрирано, т.е. финансиски услуги за кои се овластени да ги вршат може да влегуваат во договорен однос со своите клиенти и да вршат наплати и плаќања вклучително и кеш (наплата на рата на кредит, исплата на камата и сл.). Во колку клиентот своите обврски кон штедилницата сака да ги изврши од своја трансакциска сметка кај банка, тогаш штедилниците за банките имаат ист третман како и секое друго правно лице и плаќањето го вршат на трансакциската сметка на штедилницата и обратно. Таквите платни услуги за своите клиенти штедилницата неможе да ги дава и да врши плаќања од сметки на клиентите кон трети лица (плаќање на струја вода и други платни трансакции за клиенти), освен на нив директно да им плати на сметка кај некоја банка или преку својата трансакциска сметка да врши свои плаќања за јавни давачки, обврски кон други банки и сл. Со тоа што банката е носител на платен промет се нафаќа на многу обврски, како и таа да ги регистрира штедните влогови на ТС, со цел да не се појави состојба да се вршат плаќања преку нив.

(Прашања од Комерцијална банка, Тутунска банка и ТТК банка)

1. Истиот заклучок со реден број 1.1. и 7 даден погоре.
2. Истиот заклучок со реден број 1.4 даден погоре.
3. Плати или пензии нема да може да се примаат на штедна книшка. Законот не предвидува масовно отварање без барање. Кога ќе им се јави потреба истите ќе мора да отворат, инаку нема да примат плата/пензија, ако тоа не го направат порано. НСП им препорачува на банките да ги известат своите комитенти.
4. Истиот Заклучок со реден број 5 даден погоре. За присилни решенија: Банките, ако немаат даночен број нема да може да го извршат, по налог

од друга банка. Извршителот сам ќе се грижи за извршувањето од повеќе банки.

По оваа точка од дневниот ред, НСП побара од УЈП писмено да го извести НСП за следното прашање:

Со цел ускладување на Законот за девизно работење со даночната регулатива за нерезиденти потребно е УЈП да го извести НСП колкав е периодот на престој по кој нерезидентот се третира како резидент и која е законската регулатива што го регулира ова прашање.

Емилија Нацевска, с.р.
Вицегувернер
Претседател на
Националниот Совет за Платни Системи